

PRELATUS JULIUS MACIEJAUSKAS ONA NORKUTĖ

Julius Maciejuskas – kunigas prelatas, visuomenės veikėjas. Gimė 1868 m. liepos 1 d. Papyvesiuose (Pasvalio r.). 1891–1897 m. buvo Ramygalos vikaras, 1898 m. kunigavo Panevėžyje. 1899 m. spalio 28 d. buvo paskirtas Švėkšnos klebonu. Čia ganytojo pareigas jis sąžiningai ėjo 38 metus. Šis laikotarpis miestelio ir visos parapijos istorijoje tapo išskirtiniu. Švėkšnoje klebonas parodė turįs nepaprastų pastoralinio darbo ir visuomeninės veiklos sugebėjimų. Kunigas J. Maciejuskas ir grafai Broel Pliateriai suformavo miestelio veidą, tapo Švėkšnos pažangos simboliu.

Vos pradėjęs eiti savo pareigas parapijoje, klebonas ėmėsi naujos bažnyčios statybos. Užbaigęs statyti bažnyčią (1905 m.), didžiulę kleboniją, įsteigęs lietuvišką pradžios mokyklą, dalyvavo kuriant gimnaziją. Kartu su grafu Jurgiu Broel Pliateriu ir kitais aktyviais miestelio visuomenės nariais pastatė didžiulius ir skoningus gimnazijos rūmus, prie kurių įkūrė moksleivių bendrabutį, įsteigė labdaros namus bei prie jų buvusį ūkį vargšams ir seneliams, kuriuos globoti buvo pavesta vienuolėms elžbietietėms. Įsigijęs

namus kartu su gydytoju Kazimieru Oželiu ir padedamas grafiėnės Marijos Broel Pliaterienės, įkūrė pirmąją Švėkšnos ligoninę. Įsteigė Blaivybės draugiją su arbatine ir skaitykle, kooperatyvą „Nauda“, pieno perdirbimo bendrovę. Klaipėdos kraštą prijungus prie Lietuvos, klebono rūpesčiu nutiestas plentas iki Saugų – 1930 m. juo pradėjo važinėti transportas; taip buvo palengvintas gyventojų susisiekimasis su Klaipėda ir Šilute. Inkakliuose, 6 km į vakarus nuo Švėkšnos, prie pat buvusios sienos su Prūsija, abipus Švėkšnos–Saugų plento, prie Šaltinio, kartu su vietiniais gyventojais įrengė Lurdą – grotą su Lurdo Dievo Motinos statula, sutvarkė šaltinėlių. Po Pirmojo pasaulinio karo ant to kalnelio pastatyta koplyčia, kurią pašventino Žemaičių vyskupas Pranciškus Karevičius.

1925 m., sudegus beveik visam Švėkšnos miesteliui, labai aktyviai organizavo aukų rinkimą. Rinkdamas aukas, pats 8 kartus buvo išvykęs į JAV, kur miestelio atstatymui surinko gana nemažai lėšų iš mūsų tautiečių ir kitų aukotojų. 1926 m. dalyvavo Čikagos eucharistiniame kongrese, surengė didingą eucharistinį kongresą Švėkšnoje.

Už nuopelnus Bažnyčiai 1918 m. J. Maciejuskas buvo paskirtas Kauno vyskupijos garbės kanauninku, 1928 m. – Telšių vyskupijos kapitulos prelatu. Už nuopelnus Tėvynei ir visuomenei Lietuvos Respublikos Vyriausybė jį apdovanojo Gedimino ordinu.

Paskutiniaisiais gyvenimo metais, nuolat rūpindamasis visuomenės reikalais, pateko į finansinius sunkumus. Tada vyskupija jam paskyrė pensiją ir pasiūlė persikelti gyventi į altariją. Kurį laiką ganytojo pareigas ėjo Rietave, o 1938 m. išvyko į JAV. Ten, Los Andželo mieste, jis pastatė Šv. Kazimiero koplyčią. Gyvendamas Amerikoje, J. Maciejuskas vykdė misijas, pavadavo kunigus, o gautą atlyginimą siųsdavo Švėkšnos gimnazijos direktoriui A. Samulioniui, kuris prelato prašymu atsilygindavo tiems, kuriems J. Maciejuskas buvo skolingas. Prasidėjęs Antrajam pasauliniam karui, ryšių su Švėkšna nenutraukė. Buvo parašęs testamentą (vykdytojas kunigas J. Kučingis). Prie testamentą paliko sąsiuvinį, kuriame buvo parašytos asmenų, kuriam J. Maciejuskas buvo skolingas pinigų, pavardės, vardai, adresai, nurodytas skolos dydis ir paaiškinimai, kaip reikėtų elgtis, jei asmuo mirtų. Po prelato mirties visos skolos gyventojams buvo gražintos. Jei asmuo, skolinęs J. Maciejuskui pinigų, būdavo miręs, prelato nurodymu už jį laikydavo tam tikrą skaičių šventų Mišių arba pinigų atiduodavo labdarai.

Prelatas mirė 1947 m. gegužės 14 dieną. 1993 m. gegužės 26 d. jo palaikai, 47 metus išgulėję svetimoje žemėje, visam laikui atgulė Švėkšnoje, po bažnyčios didžiuoju altoriumi, šalia bažnyčios mecenato grafo Adomo Alfredo Gustavo Broel Pliaterio.

Švėkšna po 1925 m. gaisro.
Nuotrauka iš Onos Norkutės archyvo